

VIJESTI

JOŠ JEDAN HRVATSKOGLAGOLJSKI ODLOMAK BREVIJARA
U KNJIŽNICI SZÉCHÉNYI

U Nacionalnoj knjižnici Széchényi u Budimpešti pronašao je I. Botos još jedan list hrvatskoglagoljskoga brevijara i o njemu objavio rad pod naslovom *Blatt eines kroatisch-glagolitischen Breviers mit Karfreitagstext* s tekstom u latiničkoj transliteraciji i crno-bijelim faksimilom (*Studia slavica*, tom 37, 1991-92: 87-120).

List je veličine 17/18,7 x 29/28,6 cm. Tekst je pisan dvostupačno s po 33 retka u crnoj i crvenoj boji. Veličina pojedinih slova kreće se od 3 do 17 mm. Od kasnije dodanih biljega i zapisa valja spomenuti onaj na dnu recto-stranice, koji kaže da se radi o listu brevijara pisanom ilirskim jezikom i glagoljskim slovima, a da je, po mišljenju Dobrovškoga, nastao oko 1420. godine (*Folium Breviarii. Illyrica Lingua, et caractere Glagolitico exarati in forma in folio dicta. Saec. XIV. aut XV. Dobrovszki constituerat aetatem de anno 1420.*). Botos datira ovaj odlomak u 15. stoljeće, obrazlažući to činjenicom da se u tekstu pojavljuje samo jedan poluglas (*»das 'neue' Jer«*) da je *jery* dosljedno zamijenjen sa *i*, te da je glagolski oblik *estb* uvijek pisan neskrraćeno.

Autor na str. 102-6 donosi latiničku transliteraciju cijeloga teksta, redak po redak s nerazriješenim titlami i s identificiranim biblijskim mjestima. Odlomak

je usporedio s odgovarajućim latinskim tekstom (iz dviju venecijanskih inkunabula brevijara koje su pohranjene u knjižnici Széchényi). Biblijska mjesta usporedio je sa slavenskim tekstovima: kanonskim *Zografskim*, *Assemanijevim* i *Marijinskim evanđeljem*, sa *Sinajskim psaltírom* i *Savinom knjigom*, te s mlađim evanđeljima *Miroslavljevim*, *Nikolj-skim*, *Ostromirovim* i *Vukanovim* (tj. sa njihovim izdanjima). Od hrvatskih spomenika, Botos se poslužio (samo) Vraninim izdanjem evanđelja iz najstarijega hrvatskoglagoljskog misala (BAV, Borg. illir. 4).

U članku se potanko analiziraju grafijske značajke odlomka (npr. ligature, kratice, te sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi) i njegove gramatičke odrednice, od fonetske do sintaktičke razine. Ovdje izdvajamo da se upotrebljava samo *tvrđi poluglas*, što je opća značajka hrvatske redakcije crkvenoslavenskoga jezika (osim *Mihanovićeve fragmenta* koji čuva oba poluglasa). Poluglas je mjestimično zamijenjen glasom *a*, a jednom i s *ê*, nazalni su vokali redovito zamijenjeni s *e*, odnosno *u*, *jery* se reflektira kao *i*, dok je praslavenska skupina **dj* dala stariji oblik *žd*. U odlomku se redovito rabi *ê*, dok se refleksi e ponekad pojavljuje u prefiksu *pre-* i prijedlogu *predb*. Grafem *ê* (*šta*) piše se

adekvatno staroslavenskomu, a autor pretpostavlja da se izgovarao kao *ć* i(li) kao *šč*.

Autor nadalje razrađuje morfološke karakteristike koje svjedoče da se radi o oblicima uobičajenima za hrvatsku redakciju crkvenoslavenskoga jezika. Od sintaktičkih značajki mogu se spomenuti dvije potvrde dativa apsolutnog, kao i osebujni *futurum perfectum* u sintagmi »*eže iměše biti*«.

Usporedbom tekstova, Botos zaključuje da je prijevod fragmenta načinjen prema latinskom tekstu.

Malu nedoumicu može izazvati naslov članka u kojemu se spominje Veliki petak, a zapravo se radi o dijelu liturgije

za petak 6. posta i početku liturgije za subotu 6. posta (usp. *II. novljanski brevijar*, fol. 105 a-d). Na str. 95 (u odjeljku o morfologiji) čita se »Lok. Sg. po-muče 'post passionem' a 1/2«, ali se radi o tiskarskoj pogrešci; u transliteraciji (na str. 102) i na fotografiji originala vidi se da oblik glasi »po mucê«.

Rad I. Botosa vrijedan je prinos (u)poznavanju našega sačuvanog srednjovjekovnog naslijeđa i još jedan dokaz da se primjeri dosad neopisanih glagoljskih rukopisa i njihovih odlomaka čuvaju u svjetskim knjižnicama.

MARIJA - ANA DÜRRIGL

STAROSLAVENSKA AKADEMIJA I NJEZINO ZNAČENJE Zagreb-Krk, 18.-21. studenoga 1992.

U povodu 90. obljetnice osnutka Staroslavenske akademije održan je u Zagrebu i Krku međunarodni znanstveni skup *Staroslavenska akademija i njezino značenje*. Skup i proslavu organizirali su Staroslavenski zavod Hrvatskoga filološkoga instituta, Krčka biskupija i Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, a pod visokim pokroviteljstvom Sabora Republike Hrvatske. Skupu su prisustvovali ugledni predstavnici države i crkve, predstavnici HAZU, znanstvenih i obrazovnih ustanova iz Hrvatske i inozemstva te brojni uzvanici i gosti.

Simpozij je započeo u Zagrebu 18. studenoga 1992. (upravo na dan kada je prije 90 godina dr. Anton Mahnić u Krku osnovao Staroslavensku akademiju) svečanim otvorenjem u velikoj

dvorani Starogradske vijećnice. Pošto je dr. Milan Mihaljević u ime Organizacijskoga odbora otvorio skup, pozdravne su riječi uputili predstavnici organizatora: dr. Valter Župan, generalni vikar Krčke biskupije, dr. Matija Berljak, prodekan KBF u Zagrebu i dr. Anica Nazor, predstojnica Staroslavenskoga zavoda. U ime pokrovitelja nazočnima se obratio dr. Nedjeljko Mihanović, predsjednik saborškoga Odbora za prosvjetu, kulturu i znanost. Svoj pozdrav uputili su i dr. Slavko Kovačić (u ime Splitske nadbiskupije), akademik Radoslav Katičić (u ime Instituta za slavistiku bečkoga sveučilišta), akademik Božidar Finka (u ime Razreda za filologiju HAZU), dr. Zoe Hauptová (u ime *Slovníka jazyka staroslověnského* u Pragu), a dr. Mijo Lončarić, predstojnik Zavoda za hrvatski